

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 259/2016-29

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 21. marca 2017 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta a zo sudcov Jany Baricovej a Rudolfa Tkáčika o sťažnosti obchodnej spoločnosti SUMBOW MEDICAL Sk, s. r. o., Levočská 11, Prešov, zastúpenej advokátom JUDr. Dušanom Remetom, advokátska kancelária, Masarykova 2, Prešov, pre namietané porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cb 33/2011 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obchodnej spoločnosti SUMBOW MEDICAL Sk, s. r. o., na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cb 33/2011 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Piešťany p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cb 33/2011 konal bez zbytočných prietáhov.

3. Obchodnej spoločnosti SUMBOW MEDICAL Sk, s. r. o., p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume 1 500 € (slovom tisícpäťsto eur), ktoré j e Okresný súd Piešťany p o v i n n ý vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Piešťany je p o v i n n ý uhradiť obchodnej spoločnosti SUMBOW MEDICAL Sk, s. r. o., trovy konania v sume 303,16 € (slovom tristotri eur a šesťnásť centov) na účet jej právneho zástupcu JUDr. Dušana Remetu, advokátska kancelária, Masarykova 2, Prešov, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. III. ÚS 259/2016 z 3. mája 2016 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť obchodnej spoločnosti SUMBOW MEDICAL Sk, s. r. o., Levočská 11, Prešov (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Piešťany (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cb 33/2011 (ďalej len „napadnuté konanie“).

Predmetom konania, ktorého sa sťažnosť týka, je rozhodovanie o návrhu sťažovateľky na zaplatenie sumy „13764,36 s príslušenstvom“. Od podania návrhu vo veci uplynulo viac ako 5 rokov a sťažovateľka tvrdí, že napadnuté konanie trvá neprimerane dlho, je zdĺhavé, neefektívne a nehospodárne, o čom svedčí podľa jej názoru aj skutočnosť, že v napadnutom konaní prebieha znalecké dokazovanie už vyše dvoch rokov.

Okrem toho, že sťažovateľka sa domáhala, aby ústavný súd podľa čl. 127 ústavy vyslovil, že postupom okresného súdu bolo porušené jej základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, zároveň požadovala priznanie finančného zadosťučinenia v sume 3 000 € a úhradu trov konania.

Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. Spr. 368/16 doručeným ústavnému súdu 9. februára 2017, v ktorom vyjadril súhlas s upustením od verejného pojednávania vo veci v konaní pred ústavným súdom a poskytol stručný prehľad procesných úkonov súdu, ako aj účastníkov napadnutého konania, z ktorého vyplývajú tieto podstatné skutočnosti:

„09.03.2011 - podanie návrhu, vec zapísaná pod sp. zn. 5Rob/16/2011...

01.04.2011 - doručená výzva PZN na zaplatenie SUPO

06.04.2011 - SUPO uhradený

29.04.2011 - vyzvaný PZN či trvá na časti petitu, ktorý nie je v súlade s ust. § 369 ods. 1 OZ

04.05.2011 - doručená odpoveď PZN - netrvá

26.05.2011 - vydaný PR - PZN i odporcovi doručený 08.06.2011

20.06.2011 - odporca podal odpor proti P R + doručené P M dané odporcom

07.07.2011 - odpor doručený PZN na vyjadrenie

11.08.2011 - vec prevedená do obeh. odd. pod sp. zn. 4Cb/33/2011,

09.01.2012 - odporca vyzvaný na úhradu SUPO za podaný odpor, PZN vyzvaný na predlož, orig. list. dôkazov, zaslané predvolanie na T: 23.01.2012, volaný N, PZN, O a PZO pod hrozbou P P

23.01.2012 - PZN doručil vyjadrenie na pojednávaní - odročené na T:04.04.2012 kvôli pokusu o mimosúdnu dohodu

30.03.2012 - doručená žiadosť PZN o odročenie pojednávania

04.04.2012 - PZO a O neospravedlnený, pojednávanie odročené na T: 27.06.2012

10.04.2012 - expedovanie predvolania účastníkom pod hrozbou poriadkovej pokuty

10.04.2012 - doručený mail od PZN - vytýčený termín pojednávania pripadol na nedeľu, žiada o zmenu termínu

11.04.2012 - účastníkom zaslaná zmena termínu na T: 29.06.2012

29.06.2012 - predložené listiny účastníkmi, pojednávanie odročené za účelom doplnenia dokazovania T: 10.09.2012

04.09.2012 - PZN doručil doklady požadované súdom

10.09.2012 - O predložil písomné stanovisko, pojednávanie odročené za účelom mimosúdnej dohody na T: 31.10.2012

10.10.2012 - PZN doručil návrh na doplnenie dokazovania

24.10.2012 - PZN doručené oznámenie - súd nevyhovie požiadavke, expedovanie predvolanie konateľovi O

26.10.2012 - doručené vyjadrenie PZO

29.10.2012 - doručené ospravedlnenie PZN a žiadosť o odročenie pojednávania

31.10.2012 - pojednávanie odročené na žiadosť PZN na T: 21.11.2012, expedovanie predvolanie PZN

21.11.2012 - PZN predložil stanovisko k sporu, pojednávanie odročené za účelom vyhodnotenia dokazovania na T: 05.12.2012

05.12.2012 - pojednávanie odročené za účelom doplnenia dokazovania na T: 14.01.2013

10.01.2013 - PZO žiada o odročenie pojednávania kvôli PN konateľ'a O

14.01.2013 - pojednávanie odročené za účelom vypočutia konateľ'a O, ktorý je PN

15.04.2013 - pojednávanie odročené za účelom doplnenia dokazovania na T: 28.06.2013

28.06.2013 - pojednávanie odročené za účelom pribratia znalca do konania

11.07.2013 - PZN predložil otázky na znalca

13.12.2013 - telefonická urgencia PZN na ďalší postup súdu vo veci

07.01.2014 - sudca vydal pokyn pre VSU na pribratie znalca do konania

10.01.2014 - vydané uznesenie na pribratie znalca do konania, 15.01.2014 expedovanie uznesenie

26.02.2014 - znalkyni doručený spisový materiál

27.02.2014 - znalkyňa žiada mailom o zaslanie podkladov od N a O

12.09.2014 - súd urguje znalkyňu o zaslanie vypracovaného ZP

13.10.2014 - expedovanie upovedomenie o spôsobe vybavenia sťažnosti N na priet'ahy v konaní

27.10.2014 - znalkyňa žiada o súčinnosť na získanie účtovných dokladov od O

05.11.2014 - vyzvaný O pod hrozbou poriadkovej na predloženie účtovných dokladov znalkyni, na vedomie PZO, znalkyni

04.03.2015 - telef. kontaktovaná znalkyňa - odporca jej nedal všetky doklady, prísľub vypracovania ZP do 2 mesiacov

25.06.2015 - telef. kontakt, znalkyňa pod hrozbou poriadkovej pokuty a zníženia odmeny na doručenie ZP - prísľub zaslania ZP v lehote 7 dní

04.06.2015 - telef. kontakt, znalkyňa, prísľub zaslania ZP do 2 týždňov

15.07.2015 - telef. kontakt, znalkyňa, prísľub vyhotovenia ZP do 20.07.2015 kvôli veľkému rozsahu

04.11.2015 - telef. kontakt, znalkyňa, prísľub vyhotovenia ZP do 13.11.2015

05.04.2015 - znalkyňa písomne vyzvaná na predloženie ZP

07.10.2016 - vydané uznesenie o uložení poriadkovej pokuty znalkyni, expedované

11.10.2016 znalkyni s výzvou a PZ oboch strán

19.12.2016 - znalkyňa vyzvaná k bezodkladnému predloženiu ZP a spisu

05.01.2017 - návrat spisu od znalkyne bez ZP.“

Rovnaké skutočnosti týkajúce sa priebehu napadnutého konania zistil aj ústavný súd zo súdneho spisu, ktorý mu bol zapožičaný a doručený 9. februára 2017.

Okresný súd k skutkovej a právnej zložitosti sporu vo svojom vyjadrení uviedol, že „*v spore bolo potrebné ustanoviť znalca na zistenie uvádzaných tvrdení oboch strán*“. Zároveň predsedníčka uviedla, že v napadnutom konaní „*ustanovená znalkyňa najskôr pre nespoluprácu žalovaného nepredložila znalecký posudok v lehote, následne z dôvodov na jej strane, pričom bola súdom opakovane urgovaná*“.

Právny zástupca sťažovateľky v stanovisku doručenom ústavnému súdu elektronicky 3. marca 2017 vyjadril súhlas s upustením od verejného pojednávania vo veci v konaní pred ústavným súdom a zároveň reagoval na vyjadrenie okresného súdu tak, že zotrval na dôvodnosti podanej sťažnosti.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia svojho základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 220/04, IV. ÚS 365/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z čl. 17 zákona č. 160/2015 Zb. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“), ktorý súdom prikazuje, aby postupovali v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priet'ahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb,

ďalej z § 157 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prerokovanej veci.

1. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitost' sporu, v ktorom je sťažovateľka navrhovateľkou o zaplatenie sumy 13 764,36 € s príslušenstvom, ústavný súd konštatuje, že obdobné konania možno zaradiť k štandardnej agende všeobecného súdnictva, preto dĺžka konania nebola závislá od skutkovej či právnej náročnosti prerokovanej veci. Pokiaľ ide o obranu súdu, že bolo potrebné nariadiť znalecké dokazovanie, ústavný súd konštatuje, že táto okolnost' mohla mať síce za následok predĺženie trvania konania, ale nemohla mať za následok doterajšiu neprimeranú dĺžku napadnutého konania. Navyše, vychádzajúc z obsahu súdneho spisu je potrebné konštatovať, že znalecké dokazovanie je po vyše troch rokoch bez akéhokoľvek relevantného výsledku.

2. Správanie sťažovateľky ako účastníka súdneho konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v namietanom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd v tejto súvislosti nezistil žiadne závažné okolnosti na strane sťažovateľky, ktoré by relevantne prispeli k doterajšej dĺžke napadnutého konania, preto konštatuje, že sťažovateľka v doterajšom priebehu konania poskytovala primeranú súčinnosť a na výzvy okresného súdu reagovala včas.

3. Napokon ústavný súd posudzoval samotný postup okresného súdu v napadnutom konaní. Ústavný súd konštatuje, že okresný súd až do okamihu zistenia potreby nariadenia

znaleckého dokazovania ako dôvodu na odročenie pojednávania konaného 28. júna 2013 konal priebežne bez väčších prieťahov. Po tomto zistení potreby znaleckého dokazovania sa okresný súd dopustil prieťahov, keď samotné znalecké dokazovanie nariadil až uznesením 10. januára 2014, ktoré pretrváva až dodnes, pretože znalecké dokazovanie je zatiaľ neukončené, teda bez výsledku. Ústavný súd preto konštatuje, že obdobie od zistenia potreby znaleckého dokazovania až do vydania tohto nálezu možno považovať za zbytočný prieťah. Obranu okresného súdu, že súd opakovane vyzýval znalkyňu na predloženie znaleckého posudku, nemohol akceptovať, pretože znalkyňa po doručení súdneho spisu obratom avizovala nedostatok podkladov na jeho vypracovanie, následne žiadala o súčinnosť pri obstaraní súčinnosti na získanie podkladov od žalovaného, pričom okresný súd síce vyzval žalovaného pod hrozbou poriadkovej pokuty na vydanie dokladov, ale následne po oznámení znalkyni, že žalovaný jej nevydal všetky doklady, pokutu žalovanému neuložil. Je pravdou, že okresný súd ďalej priebežne urgoval znalkyňu o vypracovanie znaleckého posudku, ale bez úspechu, pričom k hrozbe uloženia poriadkovej pokuty znalkyni pristúpil až 25. júna 2015, teda po uplynutí 17 mesiacov od nariadenia znaleckého dokazovania. Následne okresný súd po uplynutí ďalších viac ako dvoch rokoch 7. októbra 2016 uložil znalkyni poriadkovú pokutu.

Ústavný súd vychádzajúc z uvedeného konštatuje, že okresný súd pri nariadenom znaleckom dokazovaní nepostupoval dostatočne razantne, čo má za následok doteraz pretrvávajúci stav, že znalecké dokazovanie nie je dosiaľ ukončené, pretože ustanovená znalkyňa vrátila okresnému súdu súdny spis 5. januára 2017 bez znaleckého posudku.

Ústavný súd ďalej v tejto súvislosti poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej nielen nečinnosť, ale aj nesústredená a neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (napr. I. ÚS 376/06, III. ÚS 90/07).

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že doterajším postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva s'ťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, a preto rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto nálezu.

Ústavný súd na základe svojho zistenia, že postupom okresného súdu došlo k porušeniu základného práva s'ťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, mu prikázal, aby vo veci vedenej pod sp. zn. 4 Cb 33/2011 konal bez zbytočných priet'ahov, pretože označená vec nebola v čase rozhodovania ústavného súdu o s'ťažnosti s'ťažovateľky právoplatne skončená (bod 2 výroku nálezu).

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie s'ťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa s'ťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť s'ťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

S'ťažovateľka žiadala aj o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 3 000 €, ktoré odôvodnila pretrvávajúcim stavom právnej neistoty.

Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto

prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

S prihliadnutím na doterajšiu dĺžku napadnutého konania okresného súdu, ktorá predstavuje v čase rozhodovania o tejto sťažnosti približne 6 rokov, a zároveň berúc do úvahy konkrétne okolnosti daného prípadu a najmä fakt, že konanie vo veci nebolo do rozhodnutia ústavného súdu právoplatne skončené, ústavný súd považoval priznanie sumy 1 500 € sťažovateľke za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde (bod 3 výroku nálezu).

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom. Právny zástupca si uplatnil náhradu trov právneho zastúpenia, ktorú vyčíslil v sume 303,16 €.

Ústavný súd priznal sťažovateľke trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom pozostávajúce z odmeny advokáta, a vychádzal pritom z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Podľa § 11 ods. 3 v spojení s § 1 ods. 3 vyhlášky je odmena advokáta (základná tarifa) v konaní pred ústavným súdom za jeden úkon právnej služby 1/6 z výpočtového základu.

Základom pre výpočet náhrady za úkon právnej služby je v danom prípade priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2015 v sume 858 €. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2016 (príprava a prevzatie veci a písomné vyhotovenie sťažnosti) po 143 €. Ďalej má právny zástupca sťažovateľky nárok aj na náhradu režijného paušálu za dva úkony právnej služby podľa

vyhlášky vykonané v roku 2015 po 8,58 €. Náhrada trov konania, ktorú ústavný súd priznal, zodpovedá uplatnenej sume, teda sume 303,16 €.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia (bod 4 výroku nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. marca 2017